

ПРОБЛЕМА НАВАНТАЖЕННЯ ВАЛОВОГО ЗОВНІШНЬОГО БОРГУ УКРАЇНИ НА ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ

Борисова Л. Є.

к.е.н., доцент кафедри фінанси, банківська справа та страхування

Донецький А.Ю.

студент 4 курсу, напряму підготовки «фінанси і кредит»

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

м. Одеса

Відповідно до Бюджетного кодексу України, державний борг – це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення.

Державні запозичення здійснюються з метою покриття дефіциту державного бюджету та рефінансування державного боргу. Великі розміри внутрішнього і зовнішнього боргу, а також зростання витрат на його обслуговування зумовлюють актуальність питання щодо розв'язання проблеми державного боргу, а відтак і пошуку шляхів удосконалення механізму його управління. Як переконує досвід багатьох країн, чим обтяжливим стає для держави нагромаджений зовнішній і внутрішній борг, тим гостріше постає проблема його обслуговування і взаємодії з функціонуванням економіки та її фінансової системи. Розв'язання цієї проблеми є одним із ключових факторів економічної та фінансової стабільності в державі.

Важливе значення місця та ролі державного боргу у фінансовій системі держави зумовило постійну увагу дослідників до різних його аспектів. Так дослідження та аналіз даного питання розкриті у роботах українських вчених-фінансистів, зокрема, у працях Барановського О.І., Василика О.Д., Вахненко Т.П., Гейця В.М., Козюка В.В., Кучер Г.В та ін. Одним із основних напрямів дослідження є розробка стратегії менеджменту валового зовнішнього боргу України.

Валовий зовнішній борг станом на певну дату являє собою загальний обсяг заборгованості за всіма існуючими зобов'язаннями, що мають бути сплачені боржниками, та які є зобов'язаннями резидентів економіки країни перед нерезидентами. Валовий зовнішній борг України або інакше кажучи загальна заборгованість країни за зовнішніми позиками та несплаченими за ними процентами станом на 30.06.2018 склала 113751,0 млн. дол. США. Співвідношення валового зовнішнього боргу та ВВП у 2017 році - 103.9%.

У зв'язку зі значним навантаженням суми зовнішнього державного боргу на одну особу населення та високою часткою боргу від ВВП постає питання ефективного управління державною заборгованістю.

Управління державною заборгованістю є одним із ключових факторів забезпечення макроекономічної стабільності в державі. Від характеру врегулювання боргової проблеми залежить бюджетна дієздатність країни, стан

IV Міжнародна науково-практична конференція

її валютних резервів, а відповідно і стабільність національної валюти, рівень відсоткових ставок, характер поведінки всіх сегментів фінансового ринку.

Таблиця 1

Динаміка валового зовнішнього боргу і ВВП України з 2006 по 2018 рр. на одну особу населення (дол. США)

Зовнішній борг (на одну особу населення)				ВВП України (на одну особу населення)				Населення (тис.)
на 31.12.2006	1161,6			за 2006	2296,1			46929,5
на 31.12.2007	1714,1	552.5	47.6%	за 2007	3059,6	763.6	33.3%	46646,0
на 31.12.2008	2192,2	478.1	27.9%	за 2008	3881,4	821.8	26.9%	46372,7
на 31.12.2009	2240,7	48.5	2.2%	за 2009	2540,5	-1340.9	-34.5%	46143,7
на 31.12.2010	2553,0	312.3	13.9%	за 2010	2968,0	427.5	16.8%	45962,9
на 31.12.2011	2762,4	209.4	8.2%	за 2011	3570,4	602.3	20.3%	45698,3
на 31.12.2012	2963,3	201.0	7.3%	за 2012	3856,7	286.3	8.0%	45578,7
на 31.12.2013	3123,5	160.1	5.4%	за 2013	4029,9	173.3	4.5%	45487,4
на 31.12.2014	2884,5	-238.9	-7.6%	за 2014	3010,1	-1019.8	-25.3%	43787,8
на 31.12.2015	2771,3	-113.2	-3.9%	за 2015	2115,1	-895.0	-29.7%	42842,3
на 31.12.2016	2660,0	-111.3	-4.0%	за 2016	2185,6	70.5	3.3%	42675,4
на 31.12.2017	2744,0	84.0	3.2%	за 2017	2639,9	454.3	20.8%	42484,6
на 30.06.2018	2688,8	-55.2	-2.0%	за 2018				42305,1

Джерело: складено автором на основі даних [2].

Тому управління державним боргом має бути зорієнтоване на застосування ефективної боргової стратегії, а не базуватися на коротко-строккових ситуативних орієнтирах. Лише ефективний менеджмент державного боргу є запорукою зростання економіки, покращення інвестиційного клімату, фінансової стабільності, підвищення кредитного рейтингу держави.

Перспективним напрямом подальших досліджень є визначення оптимального рівня боргового фінансування суспільних видатків та розробка стратегії боргового менеджменту в Україні.

Література:

1. Бюджетний Кодекс України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. (дата звернення 18.11.2018)
2. Статистичні дані Міністерства фінансів URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>. (дата звернення 18.11.2018)
3. Міністерство фінансів України URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/borg>. (дата звернення 18.11.2018)
4. Середньострокова стратегія управління державним боргом на 2018 – 2020 роки 2018. URL: <https://www.minfin.gov.ua/> (дата звернення 18.11.2018)